

УДК 821.111(73) Бірс

**Горенко Олена Павлівна**

докторка філологічних наук, доцент, доцент кафедри філології,  
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II  
<https://orcid.org/0000-0002-3406-7559>  
gorenkoolena@ukr.net

## ПОВСЯКДЕННЕ VS. ОПОВСЯКДЕНЕННЯ В ОПОВІДАННІ А. БІРСА «ВИПАДОК НА МОСТУ ЧЕРЕЗ СОВИНІЙ СТРУМОК»

**Анотація.** У статті апробується феноменологічний підхід до аналізу оповідання А. Бірса «Випадок на мосту через Совиний струмок». Категорія повсякденності розглядається у рамках гуссерлівської інтерпретації трансцендентальної інтерсуб'єктивності, згідно з якою «усвідомлене переживання» подається на двох рівнях. Перший – пов'язаний із єдиним потоком свідомості, а саме, із можливим сприйняттям одиничного ego-суб'єкта. В оповіданні це Пейтон Фархар. Другий – представляє конструйовану єдність більш високого порядку і являє собою множинність суб'єктів, які знаходяться у стані порозуміння, згоди. Це солдати й офіцери юніоністи, задіяні у процедурі повішення, якій надано статусу ритуалізованої повсякденності. Зазначені два рівні мають точку перетину – внутрішньо-екзистенційне сприйняття часо-простору героя, приреченого на страту, його тимчасову перемогу над смертю. Досліджується нарративний механізм занурення у психологічний стан головного персонажу, що дозволив А. Бірсу імпліцитно висловити своє ставлення до цього «випадку», який відбив парадоксальність громадянського конфлікту. З одного боку, це гра у звичайне, у правильність ритуалу, якщо навіть це ритуал свідомого вбивства, а з іншого – це недолугість втрати звичайного, а потім – туга за ним, хоча б і в останню мить життя.

**Ключові слова:** повсякденне; оповсякденення (М. Вебер); трансцендентальна інтерсуб'єктивність (Гуссерль); онтологічний; психологічний час; іронія.

**Olena Gorenko**

Doctor of Sciences (Philology), Associated Professor, Department of Philology,  
Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian Hungarian Institute  
<https://orcid.org/0000-0002-3406-7559>  
gorenkoolena@ukr.net

## ROUTINE VS. ROUTINIZATION IN A. BIERCE'S STORY «AN OCCURRENCE AT OWL CREEK BRIDGE»

**Abstract.** The article introduces a phenomenological approach to the analysis of A. Bierce's story «An occurrence at Owl creek bridge». The category of routine is studied within the frames of Husserl's interpretation of transcendental inter-subjectivity according to which «realized experience» is presented on two levels. The first is connected with a single flood of consciousness, and, to be more precise, with a possible perception of a single ego-subject. In the story it is Peyton Farquhar. The second represents the constructed unity of a higher level and is a multitude of subjects which are in a state of agreement and mutual understanding. These are soldiers and officers of the Unionist Army, who are involved into the procedure of a hanging which acquires the status of a ritualized routine, daily occurrence. Bierce's approach to routinization of death is explicitly ironic. Irony is applied on both stylistic and linguistic levels. On linguistic level it is used as traditional incompatibility between what is said and what is meant. On stylistic one – it accentuates the contrast between textual reality and its possible perception by reading audience. This contrast is also revealed through the opposition of two temporal layers – physical and psychological. The first has system forming narrative function, and the latter – system differentiating one. These two levels have a cross-section – internal existential perception of time and space by the person condemned to the execution and his temporal victory over death. At the same time the narrative mechanism of probing deep into the main character's state of mind is being analysed. This mechanism helps the writer to express implicitly his real

*attitude to this «occurrence», which reflected paradoxality of civil conflict. On the one hand, it is an attempt to routinize the execution of enemies, on the other, – futile desire to return to the routine.*

**Key words:** *routine; «routinization» (M. Weber); transcendental inter-subjectivity (Husserl); ontological; psychological time; irony.*

В епоху постмодерну і глобалізації актуальність звернення до кращих зразків світової літератури обумовлюється перш за все потребою у новому усвідомленні цілісності повсякденного людського буття. Буденність стає фоном, на якому створюється власна картина світу. Застосування категорії повсякденності до оповідання Амброза Бірса «Випадок на мосту через Совиний струмок» видається, на перший погляд, не зовсім доречним, оскільки в цьому творі йдеться про ситуацію, яка начебто виходить за межі звичайного. Втім послідовна авторська інтенція представити цю подію саме як рутинізовану спонукає нас звернутися до більш глибокого осмислення цього поняття.

За М. Гайдеггером «повсякденність то є вид буття, у якому найближчим чином і найбільшою мірою зберігається присутність» [4, с.370]. На думку філософа, буденність повсякденності «приймає за зміну те, що приносить кожний день» [4, с.371]. Саме у такому контексті можна розглянути оповідання А. Бірса, яке було включено до збірки «У гущині життя: оповіді про солдат та цивільних» («In the midst of life: Tales of soldiers and civilians»). Вже сама назва збірки апелює до повсякденності, оскільки занурення у гущину буття можна розглядати як квінтесенцію цієї категорії. У творі А. Бірса під «випадком» («occurrence») мається на увазі смерть головного персонажу. Як наголошував німецький філософ: «Публічність буденного спілкування знає смерть як той випадок, що постійно трапляється. Незнайомі вмирають кожного дня, кожної години. Смерть – то є повсякденна подія. Вмирання нівелюється до випадку, який зачіпає буття, але нікого безпосередньо не стосується» [4, С.252-253]. Специфікою оповідання А. Бірса є те, що тут йдеться не стільки про смерть, скільки про страту.

.....Співставлення смерті/страсти та повсякденності – далеко не нова тема у світовій літературі. Ф. Достоєвський у листі до брата від 22 грудня 1849 року, відразу після скасованої страти петрашевців, пише про те, як жакливо

він почувався в очікуванні виконання вироку. Через двадцять років у романі «Ідіот» він описує останню хвилину людини, приреченої до страти, її шалений відчай та жакливі страждання, сильніше яких немає нічого у світі. У 1931 році було надруковано «A hanging», невеличке есе Джорджа Орвела, що відбило досвід його служби у Британській імперській поліції Бірми з 1922 по 1927 рр. Разом із іншими поліціантами майбутній письменник був задіяний у процедурі забезпечення страти. Він подає це як неприємну, але повсякденну справу. Все має цілком звичайний вигляд: процесія, що суне до шибениці; сірі будинки і жовтий гравій; офіцери незадоволені тим, що сніданок буде затримано; собака, котра радісним гавканням вітає таке скупчення людей. Повз увагу автора не проходить той факт, що засуджений, маленький сухорлявий індус, старанно оминає величезну калюжу. Саме оцей останній епізод неначе прориває шлюзи до цього стриманих емоцій. Автор розуміє, що цей чоловік, так само як і усі інші, бачить, чує, відчуває, сприймає один і той самий світ, але через дві хвилини різкий хруст сповістить про те, що одного вже немає. І це викликає внутрішній спротив. У романі В. Набокова «Запрошення на страту» акцентується порушення сакральності покарання і у гротескно-іронічних тонах висвітлюється аморальність публічності. На головній площі грає міський оркестр, а заступник міського голови за мить перед стратою оголошує з ешафоту комерційні об'яви. Все відбувається для задоволення публіки: усе лише бізнес і нічого особистого. На цьому фоні головний герой Цинцинат, вже позбавлений свого фізичного тіла, рухається у напрямку «таких саме, як він».

Тобто, тема смерті через страту зовсім не нова. І до, і після Амброза Бірса, вона турбувала талановитих митців. Втім оповідання «Випадок на мосту через Совиний струмок» має свої особливі риси. Перша полягає у тому, що повсякденність виписано тут на двох щаблях нарративу, причому кожний із них подається із різними відтінками іронічного підтексту. Ці

шаблі, на нашу думку, повністю корелюються із гуссерлівським описом «трансцендентальної інтерсуб'єктивності», яка в «середині фундаментально усвідомленого переживання» може подаватися на двох рівнях. Перший, «субстанціально-каузальний, пов'язаний із єдиним (single) потоком свідомості, а саме – можливим сприйняттям одиничного ego-суб'єкта. Другий – вводить конституївану єдність більш високого порядку, представлений певною кількістю суб'єктів, що знаходяться у стані порозуміння, згоди» [Цит. за 6, с.48]. У оповіданні А. Бірса субстанціально-каузальний рівень відповідає сприйняттю головного персонажу. Цей рівень оприявиться лише після представлення другого рівня – «конституїваної єдності» солдат і офіцерів юніоністської армії. Він вводить часо-простір страти Пейтона Фархара. Начебто переймаючись самою процедурою, автор відображає усі деталі цієї звичайної, ординарної, майже повсякденної для воєнного часу події – знищення ворога. Той факт, що це щось повсякденне – («daily reality»), відбивається чисто граматичним вживанням невизначеного артикля «а», який має значення «один», а у даному конкретному контексті воєнного оповідання – може набувати значення «один із». Мається на увазі не один із випадків на мосту через Совиний струмок, а один із таких випадків взагалі, кожного дня, в умовах активних військових дій. Недарма термін «повсякденність» передається англійським словосполученням «daily occurrence», тобто щось таке, що відбувається кожного дня, або настільки часто, що перетворюється на щось цілковито звичайне. Макс Вебер запровадив термін *оповсякденення* (veralltäglichsung / routinization) [11, р.122], якому він здебільшого надає позитивного значення – узвичаїти щось нове, перетворити на традицію. Пізніше цей термін був використаний Пітером Бергером та Томасом Лукманом, які аналізували чотири рівня і способи соціального конструювання реальності, називаючи перший *оповсякдененням* [1, с.212]. У Бірса оповсякденення отримує негативний характер, оскільки він подає його у іронічному ключі. Цей процес радше нагадує гру у повсякдення і змальовується як звичний, відпрацьований ритуал. З обох боків мосту чату-

вали вартові, у чій обов'язки не входило знати, що там відбувається посередині мосту. «Вони просто (merely), блокували прохід до дошки, на якій поки що стояв приречений до страти» [8, с.313]. Оповідь подається у спокійному, повільному тоні, без пафосу, без емоцій, ніби змальовується щось цілком буденне. Краєвид цілком звичайний: залізнична колія, що тяглася до лісу; десь далі, без сумніву, знаходився форпост. На певній відстані від мосту розташувалися солдати-піхотинці з лейтенантом у стані очікування. Так само мовчазно і непохитно стояв капітан зі схрещеними руками. Начебто підсумовуючи цю сцену, Бірс зазначає: «Смерть – це почесна гостя, яку, коли запрошують, то вітають проявами формальної поваги, навіть з боку тих, хто дуже близько знайомий із нею. Згідно з воєнним етикетом мовчання і статика є проявами чемності щодо неї» [8, с.313]. Ця фраза суголосить гайдеггерівському твердженню: «по мовчазному вирокі людей вважається пристойним байдужий спокій перед тією обставиною, що людина смертна» [4, с.254]. Мабуть для того, аби підкреслити звичайність ситуації, Бірс використовує майже бюрократичну стилістику, втім із відчутним присмаком іронії. Словосполучення *почесна гостя, яку запрошують* вражає саме іронічним підтекстом, оскільки ця гостя зазвичай приходить без запрошення. Іронічний підтекст додатково підсилюється і в першому реченні третього абзацу: «Людина, яка була залучена у процес повішення» («The man who was engaged in being hanged»). Тут іронія межує із чорним гумором, оскільки яким чином людина із зашморгом на шиї може бути «engaged» – ангажованою у процес повішення? Відверта бюрократичність цієї фрази маскує жах людини, яка за хвилину буде позбавлена життя. Для подальшого підсилення іронічної конотації, після стислої портретної характеристики засудженого, вводиться наступна фраза: «ліберальний воєнний кодекс забезпечує повішення представників різних верств населення, і джентльмени не є винятком» [8, р.314]. Процедура повішення, примітивна за своїм технічним змістом, подається через сприйняття людини, котра очікує на страту: «Всі ці підготовчі дії були прості та ефективні». Саме використання слова

«ефективні» підсилює гірку іронію цієї фрази, оскільки оцінити ефективність цих засобів засудженому як раз і не доведеться.

Перші чотири абзаци оповідання не лише повною мірою характеризують мілітаризований підхід до оповсякденення смерті, але й відбивають іронічне ставлення Бірса до такого призвичаєного погляду на вбивство. Тут можна згадати інші характерні риси оповіді американського письменника – застосування прийому контрасту на різних рівнях функціонування тексту та неоднорідність категорій минулого й теперішнього. Специфікою неповторного стилю американського письменника є постійне акцентування наявності контрасту між уявним та умовно реальним чи дійсним. Навіть у назві всієї збірки, до якої було включено оповідання «Випадок...», оприявлено подвійний контраст. У першій частині, «У гущині життя», цей контраст відчувається імпліцитно, оскільки така назва є «алюзією на фразу з англійської заупокійної молитви – у «гущині життя ми у лапах смерті» («in the midst of life we are in death») [2, с.59]. У другій частині назви – «оповідь про солдат та цивільних» це вже експліцитний контраст. Змальовуючи Пейтона Фархара, автор пише про нього як про цивільного, який «по суті (at heart) був солдатом» [8, р.315]. Такий контраст «між удаваною цивільністю та реальною агресивністю, готовністю бути воїном, є притаманною рисою більшості героїв Бірса. Це контраст свідомості, яка повністю не усвідомлює себе» [2, с. 59].

Що стосується неоднорідності категорій минулого і теперішнього, це знаходить свій прояв у опозиції фізичного (подієвого) та психічного (дієвого) часів. Фізичному часу притаманні ознаки як минулого, так і теперішнього часів, оскільки, з одного боку, подія розгортається перед читачем саме у момент читання, а з другого, завжди відчувається ретроспективна позиція автора відносно зображених подій. Подієвий час у цьому творі стає системо-формулюючим, сюжетним часом, який охоплює всі рівні оповіді і включає водночас психічний час, який спрямований у бажане майбутнє. Дієвий, психологічний, відіграє системо-диференційну функцію, яка полягає у тому, щоб показати неможливість гармонічної єдності між цими двома темпоральними пластами. Зіткнення цих ліній породжує кульмінацій-

ний вибух, настільки сильний, що «ударною хвилею він миттєво вражає читацьку уяву, ще довго бентежить її своїм відлунням» [2, с. 62].

Останні два абзаци першої частини демонструють різкий перехід від подієвості до дієвості. Тут оповідь занурюється у внутрішній стан призначеного до страти. На подієвому рівні Фархар стоїть на мосту, на дошці, яка зрадливо відправить його у вічність, як тільки сержант зійде з її іншого кінця. Герой дивиться у бурхливі води струмка та розуміє, що щось настирливо відволікає його. Це якісь удари, які він не може ігнорувати. Ніби удари молотом по ковадлу з постійною, дуже повільною регулярністю. Він починає напружено очікувати на кожний удар і відчуває, що паузи стають довшими, інколи просто шалено довгими. Разом із тим, кожний такий удар стає сильнішим і більш гострим, кожний наче окропом обпікає йому очі. Він боїться, що заволає. Те, що він чув, було цоканням його годинника. Тобто цей невеличкий абзац вводить прийом уповільненого психологічного часу, який потім набуде гротескно-символічного, майже сюжетоутворюючого змісту. Внутрішній світ «запрошеного на страту» опирається часовій упорядкованості військової процедури позбавлення життя. Шість рядків відбивають лише одну мить життя Фархара, але вони опонують зовнішній повсякденності, є пошуком виходу із неї, спробою, бодай подумки, повернутися додому, до повсякденності свого минулого сімейного життя, яке, на думку А. Шютца, є «спільністю простору і часу», «дотримується звичайного, впорядкованого способу, що складається із багатьох звичок, традицій, рутинних операцій життєдіяльності» [7, с.210]. Останній абзац у три рядки міг би стати логічним фіналом цього оповідання, оскільки він завершується фразою: «Сержант зійшов із дошки». Цим завершується перша частина твору.

Друга, найкоротша частина тексту, є екскурсом у минуле. Тут пояснюються обставини, котрі привели головного героя на дошку смертника. Розрив наративу є цілком логічним. Як наголошує М. Гайдеггер, «одноманітність, повсякденність, «як учора, так і сьогодні і завтра», зазвичай не можуть бути осмислені без звернень до «часової» тривалості присутності»



[4, с. 371]. Певний час до випадку на мосту Пейтон Фархар, плантатор, рабовласник, прихильник «південної справи», солдат за покликанням, але який з поважних причин не приєднався до лав конфедератів, був занурений у щасливу рутину сімейного життя. Одного звичайного вечора, коли він сидів із дружиною на лавочці біля свого помістя, до нього наблизився втомлений вершник у формі конфедератів і попросив води. Коли дружина відійшла, він поінформував Фархара про те, що готується новий наступ юніоністів, і що міст через Совиний струмок має для них стратегічне значення. Він попередив Фархара, що повсюди розвішано наказ командуючого північними військами про миттєву страту будь-якого цивільного, хто зробить спробу завдати шкоди стратегічному об'єкту. Але водночас зазначив, що цей міст не дуже ретельно охороняється, а біля нього накопичилось багато гілля, яке легко підпалити і знищити цей об'єкт. Втамувавши спрагу, він від'їжджає. Але за годину, коли стемніло, він повертається через землі Фархара і прямує на північ. Автор констатує: «Це був розвідник юніоністів». І ця фраза, яка завершує другу частину оповіді, просто шокує читача, провокує його ще раз звернутися до щойно прочитаного. Бентежить питання про те, навіщо оцей розіграний перед Фархаром маскарад з переодяганням у форму військового південних військ, навіщо розповідь про доцільність знищення цього об'єкту, навіщо попередження про суворість покарання? Оповідання набуває майже детективного характеру. Висновок може бути лише один, і якийсь натяк на нього ми отримуємо при повторному, більш уважному прочитанні цієї частини, яка надає можливість цікавих інтерпретацій. Хоча Фархар і не записався до лав конфедератів, він «робив усе, що було можливе». «Жодна послуга не була занадто скромною для нього, щоб допомогти справі Півдня.

Він погоджувався із доволі жорстким твердженням, що у справі кохання, як і у справі війни, усі засоби є добрими» [8, с. 315]. Тобто, можна зробити висновок, що його «допомога» була помічена і ця провокація з боку юніоністів мала на меті «схопити його на гарячому». І тут можна погодитися із думкою З. Фрейда, який вважав, що у питанні відношення до смерті,

відношення сучасної людини не дуже різняться від первісної людини. Так само «наше підсвідоме не вірить у власну смерть», але, з іншого боку, «признає смерть чужинців і ворогів і бажає їм смерті» [5, с. 54]. Особливо гостро, на думку видатного психоаналітика, це відчувається у часи воєнних конфліктів, оскільки «війна позбавляє нас найпізніших культурних нашарувань і відновлює в нас первісну людину; ..... вона вказує нам, що чужинці – наші вороги, чиєї смерті слід або добиватися, або бажати» [5, с. 56].

Третя частина, найбільша в оповіданні, присвячена по суті одній миттєвості. Вона починається реченням, яке є логічним продовженням завершення першої частини – «Сержант зійшов із дошки». – «Коли Пейтон впав вниз з мосту, він втратив свідомість і був таким, як вже померлим» («and was as one already dead») [8, с. 316]. Ця фраза, цілком сюжетно виправдана, начебто спростовується подальшою оповіддю: «Від цього стану він опритомнив століттям пізніше, як йому здавалося, - від гострого болю у горлі» [8, с. 316]. Читачі розуміють, що порвалась мотузка і Фархар глибоко занурюється у води струмка. А далі події розгортаються динамічно, послідовно. Він вивільнює руки, пливе до берега, долає відстань у тридцять міль, майже добігає до свого помешкання, бачить свою усміхнену дружину, кидається до неї і відчуває страшний удар у шию. Останнє, що він бачить, це сліпуче біле світло, чує гуркіт гармати, а потім – темрява і мовчання. «Пейтон Фархар був мертвий, його тіло з переламаною шиєю тихо гойдалось під балками мосту через Совиний струмок» [8, с. 320]. Сподівання Фархара на можливість уникнення смерті подається настільки реалістично, що читачі знову ж таки не вірять щойно прочитаному. Це відбувається тому, що психічний (дієвий) час подається як фізичний (подієвий). І цей механізм екзистенційно вмотивований. Як зазначав Гайдеггер, «ухилення від смерті непохитно панує над повсякденністю», людина схильна вірити, що вона «уникне смерті і знову повернеться до заспокійливої повсякденності свого буття» [4, с. 253]. Бажання вижити бодай за все можна проінтерпретувати і в контексті феноменології внутрішньої свідомості-часу Едмунда Гуссерля. Він, зокрема, зазначає, що

«інтуїтивний досвід очікування є перегорнутий інтуїтивний досвід згадування, оскільки «Зараз» інтенції (теперішні наміри, бажання) лежать у протилежному напрямку» [3, с. 59]. Тобто намагання героя уникнути смерті є, по суті, бажанням повернутися до буденності минулого. Як у фільмі, коли плівка рухається у протилежному напрямку, Фархар долає зворотній шлях додому. Як зазначав німецький філософ: «До сутності очікування належить те, що воно стає сприйнятим буттям» [3, с. 60]. Тобто, з точки зору феноменології це та реальність, яка відбиває усвідомлення внутрішнього часу.

Свідоме вбивство людини є жахливим, якщо навіть це відбувається за законами воєнного часу. Але що вражає у цьому оповіданні, так це цілком достовірний опис тих сподівань і мрій, які вмирають останніми, і за якусь частину миттєвості можуть розтягнутися на ціле життя. Це внутрішня реальність, внутрішня екзистенція, про яку писав М. Гайдеггер, що вона «здатна миттєво і, звичайно, лише на мить, опанувати повсякденністю, хоча і не здатна відмінити її» [4, с. 371]. Цей «випадок», викладений надзвичайно талановито і фахово з психологічної точки зору, є відбитком болісних переживань самого автора, який не раз був на краю загибелі і знає, як це відчувати останню мить життя. Може тому літературні колеги називали його «bitter Bierse» – «гіркий Бірс». Відношення Бірса до війни було неоднозначним. Якось він сказав: «Я знаю, форму якої армії я носив. Якби я ще й знав, на чиєму боці я воював» [12, р. 56]. Це признание А. Бірса корелює зі спогадами ветеранів громадянської війни. Д. В. Блайт, автор передмови до видання солдатських листів додому, написаних у цей період, відзначав, що американський конфлікт був парадоксальним по своїй суті, оскільки «він водночас порушив і підтвердив доктрину прогресу ХІХ століття, став джерелом національної ганьби і гордості, водночас болюче вразив і надихнув національну свідомість» [9, р. 3].

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бергер, П., Лукман, Т. (1995). *Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания*. Москва: Моск. филос. фонд. «Асаслегта-Центр»-«МЕДИУМ.»

**Висновки.** А. Бірс на прикладі випадку з Пейтоном Фархаром, також відбив парадоксальність громадянського конфлікту. З одного боку, це гра у звичайне, у правильність ритуалу, якщо навіть це ритуал свідомого вбивства, а з іншого – це недолугість втрати звичайного, а потім – туга за ним, хоча б і в останню мить життя. Люди мають право і грати у повсякденність, і зраджувати її, і прагнути її. Герою не вистачило послідовності й моральності, так само, як і його опонентам. Всі повинні нести відповідальність за свої вчинки. І ті, хто хотів зачистити територію від потенційних ворогів, і той, хто усіляко намагався протидіяти ним, може й нехтуючи при цьому життям якогось вартового. На перший план тут виносяться цінність повсякденності, але справжньої, а не лицемірної гри у неї. У цьому полягає непересічний реалізм, достовірність цієї оповіді. Знову повертаючись до прикладів різних літературних підходів до теми страти як повсякденності, можна зробити висновок, що кожний митець по-своєму висловлює своє різко-негативне ставлення до цього явища. Ф. Достоевський підсилює емоційний градус психологічного сприйняття страти. Джордж Оруел відверто декларує свою позицію: «Я відчув, що це величезний гріх позбавляти людину життя у самому розквіті сил» [9]. В. Набоков глузує з натовпу глядачів публічної страти і лише страченому надає відчуття гідності. Амброз Бірс дозволяє Фархару прожити в останній раз, хоча б і на якусь долю секунди, життя надії і сподівань Без емоцій і декларацій він примушує читачів ще раз перечитати, примірити на себе трагічний досвід страченої людини, відчуті гіркоту нездійсненого бажання. Письменник переконливо продемонстрував крихку глобальність життєвого простору людини, його вразливість, без зайвих емоцій і штучної афектації наголосивши при цьому на особливій цінності звичайного людського життя у байдужому морі всесвітньої повсякденності.

- Режим доступу <http://194.44.152.155/elib/local/r311.pdf>
2. Горенко, О. (2005). Воєнні оповідання А. Бірса та І. Бабеля в контексті неісторизму. *Типологія*

- української та американської літератур. ч. II. (С. М. Пригодій, Ред.); Київ: Київський університет.
3. Гуссерль, Эд. (1994). *Феноменология внутреннего сознания времени.: Том I.* Москва: Гнозис.
  4. Хайдеггер, М. (2002). *Бытие и время.* (Изд. второе). Наука.
  5. Фрейд, З. (2007). *Своевременные мысли о войне и смерти.: Том 9.* (Собр. соч. в 10 т. Вопросы общества и происхождение религии.). Москва: СТД.
  6. Шютц, А. (2003). *Возвращающийся домой.* (А. Я. Алхасова & Н. Я. Мазлумяновой, Перев.; Смысловая структура повседневного мира: очерки по феноменологической социологии., р. 336). Москва: Институт Фонда «Общественное мнение.»
  7. Bierce, A. (1978). *An occurrence at Owl Creek bridge.* (Nineteenth century American short stories.). Moscow: Progress publishers.
  8. Blight, D. W. (1992). *Union Soldier's experience. Introduction.* (When the Civil war is over. The Civil war letters of Charles Harvey Brewster.). Amherst: University of Massachusetts Press.
  9. Orwell, G. (2010, October 20). *A Hanging.* The Orwell Foundation. Режим доступа <https://www.orwellfoundation.com/the-orwell-foundation/orwell/essays-and-other-works/a-hanging/>
  10. Weber, M. (1978). *The types of legitimate domination* (C. Wittlich & G. Roth, Eds.; Economy and society.). University of California Press.
  11. Woodruff, S. (1964). *The short stories of Ambrose Bierce. A study in polarity.* Pittsburg: Pittsburg University Press.
- REFERENCES**
1. Berher P., Lukman T. Sotsial'noe konstruirovanie real'nosti. Traktat po sotsiologii znaniya. – Moskva: Mosk. fil. fond. «Asas Iehta-Tsentr»-«MEDIUM», 1995. – 325 s. – URL: <http://194.44.152.155/elib/local/r311.pdf>
  2. Gorenko, Olena. Voyenni opovidannya A. Birsya ta I. Babelya v konteksti neoistoryzmu. Typologiya ukrayins'koyi ta amerykans'koyi literatur. ch.II / Red. S.M. Pryhodiya. – Kyiv: Kyivs'kyy univertsytet, 2005. – S. 55-78.
  3. Husserl' Ed. Sobranie sochineniy. Tom I. Fenomenologiya vnutrenneho soznaniya vremeni. Per. s nem. / Sostav., vstup. stat'ya, perevod V. Y. Molchanova. – Moskva: «Hnozys», 1994. – 162 s.
  4. Khaydehher, Martin Bytie i vremena / Per. s nem. V. Bibikhina; izd. vtore, ispr. – Sankt-Peterburh: Nauka, 2002. – 450 s.
  5. Freyd Z. Svoevremennyye mysli o voyne y smerti // Freyd Z. Sobr. soch. v 10 t. Tom 9. Voprosy obshchestva i proiskhozhdenie relihii. – Moskva: STD, 2007. – S. 33-60.
  6. Schütz A. Problema transsentsental'noy untersub'yektivnosti u Husserlya // Schütz Alfred. Smyslovaya struktura povsednevnoho mira: ocherki po fenomenologicheskoy sotsiolohii / Sost. A.Ya. Alkhasov; Per. s angl. A.Ya. Alkhasova, N.Ya. Mazlumyanovoy. – Moskva: Institut Fonda «Obshchestvennoe mnenye», 2003, 336 s. – S. 46-95.
  7. Schütz A. Vozvrashchayushchisya domoy // Schütz, Alfred. Smyslovaya struktura povsednevnoho mira: ocherki po fenomenologicheskoy sotsyologii / Sost. A.Ya. Alkhasov; Per. s angl. A.Ya. Alkhasova, N.Ya. Mazlumyanovoy. – Moskva.: Instytut Fonda «Obshchestvennoe mnenie», 2003, 336 s. – S. 207-221.
  8. Bierce, Ambrose. An occurrence at Owl Creek bridge. // Bierce, Ambrose. *Nineteenth century American short stories.* – Moscow: Progress publishers, 1978. – P. 312-320.
  9. Blight, D. W. Union Soldier's experience. Introduction // *When the Civil war is over. The Civil war letters of Charles Harvey Brewster.* – Amherst: University of Massachusetts Press, 1992. – 366 p.
  10. Orwell, George. A hanging. // *Orwell, George. Burmese days.* / The Orwell Foundation. URL: <https://www.orwellfoundation.com/the-orwell-foundation/orwell/essays-and-other-works/a-hanging/>
  11. Weber, Max. The types of legitimate domination/ Economy and society // ed. by G. Roth and C. Wittlich. University of California Press, Berkley, L.A., London -1978. – P. 212-245
  12. Woodruff, Stuart. The short stories of Ambrose Bierce. A study in polarity. Pittsburg University Press, 1964 – 176 p.